

שכנים שכניה ומשכן

תיקון חומה/ רוברט פרוסט (תרגום: עדנה אולמן-מרגלית)

"גדרות טובות עושות שכנים טובים".

אברהם שלונסקי, כתלי ביתי, בתוך "שירים" כרך ה', ספריית פועלים, 1971, עמ' 114

כתלי ביתי אינם פחיץ לי ביני לבין עולם

משנה בבא בתרא א' ה'

כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר.

רפן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל החצרות ראויות לבית שער.

כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר? שנים עשר חדש.

קנה בה בית דירה, הרי הוא כאנשי העיר מיד.

תוספתא בבא מציעא י"א: י"ב

כופין בני העיר זה את זה לבנות להן בית הכנסת, לקנות להן ספר תורה ונביאים [...].

בבא בתרא ז' ב: ו'-י"ג - "כופין אותו לבנות לעיר חומה דלתים ובתים"

רמב"ם הלכות שכנים פרק יא הלכה א

מי שעשה גורן בתוך שלו, או קבע בית הכסא, או מלאכה שיש בה אבק ועפר וכיוצא בהן צריך להרחיק כדי שלא יגיע העפר או ריח בית הכסא או האבק לחבירו כדי שלא יזיקו, אפילו היתה הרוח הוא שמסייע אותו בעת שעושה מלאכתו ומוליכה את העפר או נעורת הפשתן והמוץ

דברים י"ט: י"ד

לא תסיג גבול רעהך אשר גבלו ראשנים בנחלתך אשר תנחל בארץ אשר (ה) אלהיך נתן לך לרשתה

מדרש תנחומא, קרח ד' א' - מכאן אמרו חכמינו זכרונם לברכה, אזי לרשע ואזי לשכנו.

הלכות שכנים פרק יב

יג המזכר ליתומים קטנים אין בו דין בעל המצר. הטוב והישר שעושים חסד עם אלו יתר מבעל המצר:

יד וכן המזכר לאשה אין בו דין בעל המצר מפני שאין דרכה לטרח תמיד ולקנות הואיל ולקחה חסד הוא שתעמד הקרקע בינה:

קדמוניות היהודים ליוסף בן-מתתיהו, ספר שני י"ד:

והמצרים כיבדו אותם במתנות, אלה כדי שימהרו ואלה מתוך ידידות של שכנים, שהיו רוחשים להם, והם יצאו והמצרים בוכים ומתחרטים שנהגו בהם ברשע.

במדבר כד ה - (ה) מהטבו אהליך יעקב משכנתיהך ישראל:

רש"י

משכנותיך. חנייתך, כתרגומו; דבר אחר, מה טבו אהלך — מה טבו אהלך שילה ובית עולמים בישובך, שפיקריתך ביהן קרבות לכפר עליכם:

ר"ע ספורנו

מה טבו אהלך יעקב. בתי מדרשות. כענין יושב אהלים וכענין וישכון באהלי שם וכן והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד:
משכנותיך. בתי כנסיות ומקדשי אל המיוחדים לשכן שמו שם ולקבל תפלת המתפללים.

מחנה ועדה, הרי"ד סולובייצ'ק, "קול דודי דופק" בתוך "איש האמונה", עמ' 86.

...מחנה ועדה מהווים שתי תופעות סוציולוגיות שונות, שני קבוצים נפרדים שאין ביניהם שום השתתפות ויניקה הדדית. מחנה נוצר מתוך השאיפה להגנה ומתפרנס מרגש הפחד. ועדה נוצרת מתוך געגועים להתגשמות אידיאה מוסרית נהדרה ומתפרנסת מרגש האהבה. במחנה שולט הגורל שלטון בלי-מצרים, ובעדה שולט היעוד...

ספר ליקוטי הלכות (של רבי נתן, תלמיד ר"נ מברסלב) - הלכות נזקי שכנים הלכה א

(א) כי איתא בדברי רבנו (רבי נחמן מברסלב) מאמר ויאמר בעז (סימן סה) שיש שדה שגדלים בה אילנות, דהינו נפשות. והפעל השדה משגיח עליהם להשקותם ולגדלם וכו' ולהרחיקם שעור הראוי שלא יכחישו זה את זה, עין שם:

וזה בחינת אסור השגת גבול שהוא דיקא בארץ - ישראל, כי עקר שרשי הנפשות ישראל הם בארץ - ישראל כידוע. ועל - כן שם צריך לזהר ביותר שלא יכנס אחד בגבול חברו, חס ושלום, כי הוא בלאים וערבוניהם שמערבין וניקת האילנות כנ"ל:

(נזקי שכנים ה):

ובמסכת בבא בתרא דורשים ע"פ הדרש פסוק זה על הצניעות בישראל: "לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון... מנהני מילי? א"ר יוחנן, דאמר קרא: 'וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו', מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים זה לזה, אמר: ראויין הללו שתשרה עליהם שכניהם".... ועל כן אסור לאדם להסתכל בחברו לרעה אף על פי שנדמה לו לפי האמת שלו שחברו אינו מתנהג באמת ואינו מתפלל באמת, כי מי יודע האמת של חברו...

מדרש תנחומא, נשא טז

...זה שאמר הכתוב: באתי לגני אחותי כלל... אמר ליה הקדוש ברוך הוא (לאדם הראשון), כך הייתי מתאנה שיהא לי דירה בפתחתונים כמו שיש לי בעליונים, ודבר אחד צויתי אותך ולא שמרת אותו. מיד סלק הקדוש ברוך הוא שכינתו לרקיע הראשון....
וכתיב: באתי לגני אחותי כלל (שה"ש ה, א). אימתי, כשהיוקם המושכן.

ויקרא רבה ל

אמרתי לכם (שמות כה, ב): ויקחו לי תרומה, בשביל שאדור ביניכם. (שמות כה, ה): ועשו לי מקדש, כבכול אמר הקדוש ברוך הוא קחו אותי ואדור ביניכם